

Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi

Editörler:

Prof. Dr. Diğdem Müge SİYEZ

Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ

Editörler: Prof. Dr. Diğdem Müge SİYEZ – Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ

YAŞAM BOYU KARIYER GELİŞİMİ

ISBN 978-625-7228-02-2
DOI 10.14527/9786257228022

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir

I. Baskı: Ekim 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarım: Emin Tufan Çaykuş

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Kariyerle ilgili “merdiven”, “köprü”, “uzun bir yolculuk”, “ağaç” gibi pek çok metafor kullanılmaktadır. Bu metaforların hepsi özünde kariyer tanımında karşılığını bulan süreç vurgusunu içermektedir. Yaşam boyu kariyer gelişimini oldukça ayrıntılı bir şekilde ele aldığımızı düşündüğümüz bu kitap da bir sürecin sonucu olarak ortaya çıktı.

Kitap editörleri olarak yolumuz 1,5 yıl önce bir projede kesişince bu kitabı yazma ile ilgili ortak bir hayalimizin olduğunu kısa sürede keşfettik. Bu keşiften sonra kitabın bölümlerinin ve bu bölümlerin alt başlıklarının neler olabileceğine ilişkin iskeleti oluşturduk. Ardından bölüm yazarları ile iletişime geçtiğimizde onlar da bizim hayalimize ortak oldu. Yoğun bir araştırma, yazma, okuma, tekrar yazmanın ardından da elinizde tuttuğunuz bu kitap ortaya çıktı.

Kitabımız yaşam boyu gelişim ve kariyer gelişimi, yaşam dönemleri ve kariyer gelişimi, özel gereksinimli bireylerin kariyer gelişimi, yaşam boyu kariyer gelişim müdahaleleri ve kariyer psikolojik danışmanlığı olmak üzere beş kısımdan oluşmaktadır. Kitabın her bölümünde kuramsal bilgiler ve araştırmalar hem Türkçe hem yurtdışı alan yazına bağlı olarak verilmiştir. Bununla birlikte kitabın uygulama yönünün de güçlü olmasına dikkat edilmiştir.

Kitabın yazım sürecine ilişkin teşekkür etmemiz gereken çok sayıda kişi var. Bu kişilerin en başında; kariyer psikolojik danışmanlığı alanında çalışan ve farklı alanlarda çalışmakla birlikte uzmanlıklarını kariyer psikolojik danışmanlığı ile bütünleştirebilen bölüm yazarlarımız geliyor. Her birinize emekleriniz ve katkılarınız için ayrı ayrı teşekkür ederiz. Bu çalışmaya destek vermeleri bizler için çok kıymetliydi. Satır satır okuduğumuz her bölümde önerilerimizi dikkate alarak bölümlerini zenginleştirdiler, editörler olarak biz yine öneriler sunduk yazarlarımız da bölümlerini yeniden zenginleştirdiler. Tüm akademisyenlerin deneyimlediği gibi bu gibi ürünler ortaya koymak mesai saatleri dışında da uzun bir çalışmayı gerektirmektedir. Bu nedenle de onlardan çaldığımız zamanlar için ailelerimize ve yazarların ailelerine de teşekkür ederiz. Kariyer psikolojik danışmanlığı, psikolojik danışma ve rehberlik alanının oluşumunda kilit bir role sahip olduğu için özellikle bu alanın ülkemizde gelişimine ışık tutan, bu konuda akademik çalışmalar üreten ve bizleri kariyer psikolojik danışmanlığı alanıyla tanıştıran hocalarımızı da çok teşekkür ederiz. Kendi kariyer öykülerimizi oluşturmamız için destekleyen ebeveynlerimizin kitabın oluşumunda doğrudan bir katkısı yokmuş gibi gözükse de biz yaşantımızdaki önemlerinin ve değişmez yerlerinin farkındayız. Bu nedenle de onlara da çok çok teşekkür ederiz. Kitabımız kapak çalışması da dahil olmak üzere bölüm içlerindeki tasarımlara da yoğun çalışmalarını arasında zaman ayıran

Dr. Emir Çaykuş'a da çok teşekkür ediyoruz. Son bir teşekkürü de çalışmalarımızın baskıya hazır hale gelmesinde emek sarf eden Pegem Akademi ve çalışanlarına ediyoruz.

Öğrendiğimiz bilgilerle kendi kariyer öykülerimizi de değerlendirdiğimiz nitelikli bir bilimsel kitabı alana kazandırmış olmaktan dolayı çok mutluyuz. Kitabımızın kariyer alanında çalışmalar yapan tüm uzmanlara ve kariyer alanında çalışmayı planlayan öğrencilere katkı sağlamasını bekliyoruz.

Diğdem M. Siyez & Tansu Mutlu Çaykuş

Eylül 2020

Bölümler ve Yazarları

*Editörler: Prof. Dr. Diğdem Müge SİYEZ
Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ*

KISIM 1: Yaşam Boyu Gelişim ve Kariyer Gelişimi

Bölüm 1: Temel Kavramlar

Dr. Öğr. Üyesi Olcay YILMAZ

TED Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4740-3782

Bölüm 2: Yaşam Boyu Gelişime İlişkin Sınıflandırmalar

Dr. Yağmur SOYLU

Dokuz Eylül Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5562-6233

Bölüm 3: Kariyer Gelişim Kuramları Açısından

Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi

Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ

Ankara Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4758-1522

Bölüm 4: Kariyer Aşamaları

Dr. Öğr. Üyesi Nurten KARACAN ÖZDEMİR

Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2909-6857

KISIM 2: Yaşam Dönemleri ve Kariyer Gelişimi

Bölüm 5: Çocukluk Döneminde Kariyer Gelişimi

Doç. Dr. Oğuzhan KIRDÖK

Çukurova Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4076-2619

Öğr. Gör. Dr. H. Arif DOĞANÜLKÜ

Çukurova Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2055-7511

Bölüm 6: Ergenlik Döneminde Kariyer Gelişimi

Dr. Betül MEYDAN

Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9978-6255

Bölüm 7: Beliren Yetişkinlik Döneminde Kariyer Gelişimi

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ULAŞ KILIÇ

Giresun Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2757-7905

Bölüm 8: Yetişkinlik Döneminde Kariyer Gelişimi

Dr. Öğr. Üyesi Gökçen AYDIN

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0781-7817

KISIM 3: Özel Gereksinimli ve Özel Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişimi

Bölüm 9: Özel Gereksinimli Bireylerin Kariyer Gelişimi

Prof. Dr. Safiye Sunay YILDIRIM DOĞRU

Dokuz Eylül Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0573-0128

Bölüm 10: Özel Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişimi

Doç. Dr. Marilena Z. LEANA TAŞÇILAR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

ORCID No: 0000-0002-1271-0371

KISIM 4: Yaşam Boyu Kariyer Gelişim Müdahaleleri

Bölüm 11: Kariyer Gelişim Programlarını Geliştirme, Uygulama ve Değerlendirme Süreci

Prof. Dr. Fidan KORKUT OWEN

Bahçeşehir Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0144-1521

Bölüm 12: Çocukluk Dönemi Kariyer Gelişim Müdahaleleri**Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ***Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-4758-1522

Bölüm 13: Ergenlik Dönemi Kariyer Gelişim Müdahaleleri**Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1592-6952

Bölüm 14: Beliren Yetişkinlik Dönemi Kariyer Gelişim Müdahaleleri**Dr. Öğr. Üyesi Fatma Dilek TEL***Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-7962-9850

Bölüm 15: Yetişkinlik Dönemi Kariyer Gelişim Müdahaleleri**Öğr. Gör. Dr. Emir Tufan ÇAYKUŞ***Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5824-185X

KISIM 5: Kariyer Psikolojik Danışmanlığı**Bölüm 16: Kariyer Psikolojik Danışmanlığında Tanıma ve Değerlendirme****Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKAN ATİK***Başkent Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5310-2532

Bölüm 17: Bireyle Kariyer Psikolojik Danışmanlığı**Dr. Öğr. Üyesi Olcay YILMAZ***TED Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4740-3782

Bölüm 18: Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığı**Dr. Tülin ACAR***Hacettepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4971-1789

Bölüm 19: Yaşam Tasarımı Danışmanlığı

Dr. Öğr. Üyesi Erol ESEN

Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8285-2666

Editörler Hakkında

Prof. Dr. Diğdem Müge SİYEZ
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

Editör Diğdem Müge SİYEZ, 1994 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında başladığı lisans eğitimini 1998 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programında tamamladı. Mezun olduktan sonra beş yıl MEB'e bağlı özel ve Resmî kurumlarda psikolojik danışman olarak çalıştı. 2003 yılında Dokuz Eylül Üniversitesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında yüksek lisans eğitimini tamamlayıp doktora eğitimine başladığında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik danışmanlık anabilim dalında öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2006 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında doktora eğitimini tamamladı. Mottosunu “Karşılaştığın kariyer engellerini aşmak için daha çok çalışmalısın.” olarak belirleyen yazar doktora eğitimi ile birlikte akademik çalışmalarına hız vermiştir. 2010 yılında Psikolojik danışma ve Rehberlik alanında Doçent, 2015 yılında da profesör olmuştur.

Çözüm odaklı psikolojik danışma, önleyici psikolojik danışma ve kariyer psikolojik danışmanlığı konularında çalışmalarını yürütmektedir. Hali hazırda 15'i SCI/SSCI dergilerde yayınlanmış toplamda 70 adet araştırma makalesi bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulmuş 60'ın üzerinde sözlü bildirisi vardır. Yayınlanmış iki kitabı, çeviri editörlüğünü yaptığı 3 kitabının yanı sıra 6 kitapta da bölüm yazarlığı yapmıştır. İnfertiliteyi önleme, cinsel sağlık eğitimi, internet bağımlılığı, kariyer geleceği ve cinsiyet rolü üzerine yapılan TÜBİTAK ve BAP projelerinde proje yürütücüsü olarak çalışmıştır. Ayrıca bir AB projesinde kısa süreli uzman, bir UNICEF projesinde de eğitim danışmanı olarak çalışmıştır. Gelişim psikolojisi, ergenlerle psikolojik danışma, çözüm odaklı psikolojik danışma, kariyer psikolojik danışmanlığı, okul temelli psikolojik danışma ve bilimsel araştırma yöntemleri derslerini hem lisans hem de lisansüstü düzeyde yürütmektedir.

2014-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Hakları ve Sorunları Araştırma Uygulama Merkezi'nde çalışmış bu dönemde Cinsel Taciz ve Saldıraya Karşı Destek Birimi'nin kurulmasında rol ve almış ve bu birimin koordinatörlüğü görevini yürütmüştür. Bu süreçte de “Dokuz Eylül Üniversitesi Lisans Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Kişisel Gelişim Yönelimi Aracılığıyla Kariyer İyimsenliği ve Kariyer Uyumluluğuna Etkisi” BAP projesinin yürütücülüğünü yapmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmaya devam etmekte ve programın anabilim dalı başkanlığı görevini yürütmektedir. Çalışan rolünün yanı sıra eş ve annelik rolleri yaşamında önemli bir yer kaplamaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Editör Tansu MUTLU ÇAYKUŞ, 2009 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik programından mezun olmuştur. Lisans Eğitimi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı (ABD) Birincisi, Eğitim Fakültesi Üçüncüsü olarak tamamlamıştır. Lisans eğitiminin ardından sonra 2011 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD’nda uzmanlığını, Kariyer Kararı Verme Güçlükleri adlı tezi başarıyla savunarak almıştır. Yüksek lisans ve doktora eğitimi süresince TÜBİTAK bursiyeri olarak eğitimini sürdüren editör, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ABD’nda doktora tezini tamamlayarak doktor unvanını almıştır. Editör, doktora eğitimi sırasında TÜBİTAK’tan burs kazanarak University of Wisconsin- Milwaukee’de doktora tez araştırmasını “visiting scholar” unvanıyla yürütmüştür. Alanıyla yakından ilgili “The International Committee of Adlerian Summer Schools and Institutes (ICASSI) tarafından düzenlenen yaz okullarına katılmakta ve 2015 yılında ICASSI’den burs kazanarak söz konusu yaz okulunda eğitimini tamamlamıştır.

2009 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ABD’nda araştırma görevlisi olarak çalışma hayatına başlayan editör, 2019 yılından itibaren doktor öğretim üyesi olarak çalışma hayatına devam etmiştir. 2020 yılından itibaren Ankara Üniversitesi’nde çalışma hayatını sürdürmektedir. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ABD’nda lisans ve yüksek lisans düzeyinde yürütülen Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları, Mesleki Rehberlik ve Danışma, Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri, Mesleki Rehberlik ve Danışmanlık Uygulamaları, Kriz Danışmanlığı gibi hem kuramsal hem de uygulamalı derslerle ilgilenmektedir. Çalışma hayatı süresince akademik gelişimine devam eden Tansu MUTLU ÇAYKUŞ alanıyla ilgili yaz okulları, kongreler, seminerler ve atölye çalışmaları gibi akademik etkinliklere katılım göstermektedir. Editörün çalışma alanları içerisinde psikolojik danışman eğitimi, kariyer psikolojik danışmanlığı ve dezavantajlı grupların kariyer gelişimleri yer almaktadır.

Yazarlar Hakkında

Prof. Dr. Fidan KORKUT OWEN
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

Dr. Korkut-Owen, Hacettepe Üniversitesi 1983 yılında Psikoloji bölümünü bitirdikten sonra yüksek lisans (1986) ve doktora (1991) derecelerini de aynı üniversitenin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı'ndan almıştır. Aynı üniversitede 1993 yılında yardımcı doçent, 1996 yılında doçent, 2008 yılında profesörlük kadrolarını alan Dr. Korkut-Owen, Ekim 2011'de Hacettepe Üniversitesi'nden emekli olan dek, Ocak 2002 ve Mayıs 2003 tarihleri arasında Kuzey Carolina'da UNCG'de, Ağustos 2008-Şubat 2009 tarihleri arasında da Kentucky'de Morehead Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olarak bulunmuştur. Emeklilik sonrası Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Doğu Akdeniz Üniversitesi, Lefke Avrupa Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi KKTC Kampüsünde dersler veren Korkut-Owen, 2015 yılından beri Bahçeşehir Üniversitesi'nde görev yapmaktadır.

Yazarın araştırma konuları arasında kariyer psikolojik danışmanlığı, önleyici psikolojik danışma ve rehberlik, iyilik hali, psikolojik danışman eğitimi, psikolojik danışman eğitiminde video modelleme ve psikolojik danışmanların kişisel eğilimleri yer almaktadır. Dr. Korkut Owen'ın bu konularda yazılmış makaleleri, kitap bölümleri, kitapları, çevirdiği ve editörlüğünü yaptığı kitaplarının yanı sıra ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulmuş bildirileri bulunmaktadır. Korkut-Owen, farklı ekiplerle Kariyer Yelkenlisi Modeli ve İyilik Hali Yıldızı Modeli'nin geliştirilmesinde yer almıştır. Verdiği dersler arasında Kariyer Psikolojik Danışmanlığı, Mesleki Rehberlik Uygulaması, Önleyici Rehberlik, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kuram ve Müdahaleleri, Grupla Psikolojik Danışma Uygulamaları, Sosyal Psikoloji, Araştırma Teknikleri yer almaktadır.

Yazar, Küresel Kariyer Gelişimini Hızlandırma (Global Career Development Facilitator- GCDF) Sertifikasına sahiptir ve bu konuda Bahçeşehir Üniversitesi'nde verilen eğitimlerde eğitici olarak çalışmıştır. Dr. Korkut-Owen ayrıca Ulusal Sertifikalı Psikolojik Danışmanlar Kurulu-Uluslararası (The National Board for Certified Counselors-International) ve Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization) tarafından yapılan Küresel Ruh Sağlığı Projesi'nde (Global Mental Health Project) çalışmış; Psikolojik Danışma ve İlgili Eğitim Kurumlarının Akreditasyonu Kurulu'nun (Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs-CACREP) alt kollarından Psikolojik Danışman Programlarının Uluslararası Kayıtı (The International Registry of Counsellor Education Programs) komitesinde yer almıştır.

Prof. Dr. Safiye Sunay YILDIRIM DOĞRU
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

Prof. Dr. S.Sunay YILDIRIM DOĞRU 1992 Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümünden mezun oldu, 1994 yılında Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Aynı yıl Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümünde yüksek lisansını, 1999 yılında Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Zihin Özel gereksinimliler bölümünde doktorasını tamamladı. Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünde 2001 yılında Yardımcı Doçent, 2010 yılında Doçent, 2016 yılında ise Profesör kadrosuna atanmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümüne 2011 yılında geçmiştir. Ayrıca ABD'de Georgia State Üniversitesinde Erken Müdahale Konusunda araştırmacı öğretim üyesi olarak bulunmuştur. Yazarın uzmanlık alanı özel eğitim ve erken çocuklukta özel eğitim konuları olup yurt içi ve yurtdışında alanı ile ilgili çeşitli yayınları mevcuttur. Yazar Dokuz Eylül Üniversitesinde Rektör Yardımcılığı ve Özel Eğitim Bölüm Başkanlığı gibi idari görevlerde bulunmuştur. Halen Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Profesör olarak görev yapmaktadır.

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programından 1995 yılında mezun oldu, akabinde Viyana Ekonomi Üniversitesi'nde 1995-1998 yılları arasında İşletme İktisadı dersleri aldı. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü PDR programında 2004'te yüksek lisans ve 2010'da ise doktora eğitimini tamamladı. Araştırma görevlisi olarak başladığı Çukurova Üniversitesi'nde 2010 yılında yardımcı doçent, 2019 yılında da doçent unvanı aldı. Almanya Weinheim Sistemik Eğitim ve Gelişim Enstitüsü'nde 2011 yılında Sistemik Psikoterapi, 2019 yılında ise Sistemik Süpervizörlük eğitimini tamamladı.

Halen Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim dalında öğretim üyesidir. Ayrıca 2015'ten beri Ç.Ü. Kariyer Planlama Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü görevini de yürütmektedir.

Akademik çalışmalarını çoğunlukla mesleki rehberlik ve kariyer psikoloji danışmanlığı konularında yapmakta, kariyer karar verme, kariyer uyumu, kariyer psikoeğitim uygulamaları, kariyer kaygısı, mesleki doyum, mesleki bağlılık ve mükemmeliyetçilik konularında makale, kitap ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Mesleki rehberlik, Kariyer gelişimi ve danışma, Kariyer danışma uygulamaları, Karar verme yöntem ve teknikleri, Kariyer planlama ve geliştirme başlıklarında lisans ve lisansüstü düzeyde dersler vermektedir.

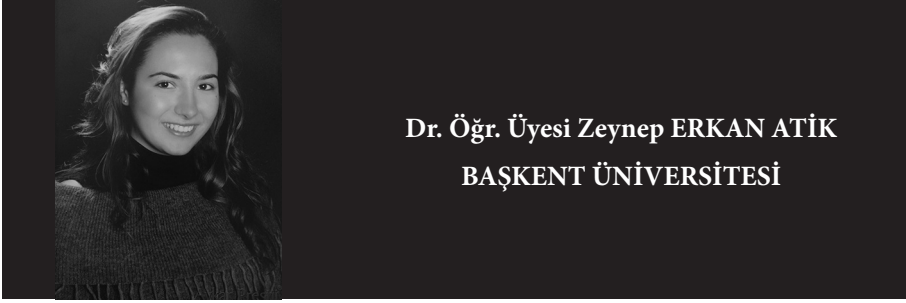

Doç. Dr. Marilena Z. LEANA TAŞÇILAR
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

Doç. Dr. Marilena Z. Leana-Taşçılar, 2002 yılından beri İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Özel Yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Yüksek lisans ve doktora tezlerini üstün zekalı ve yetenekli çocukların yürütücü işlevleri ve planlama becerileri üzerine yapmış olan Leana-Taşçılar, üstün zekalı çocukların tanılanması, iki kere farklı çocuklar, üstün zekalı çocuklarda öğrenme problemleri, beklenmedik başarısızlık, üstün zekalı çocuklarda bibliyoterapi ve kendi kendine öğrenme konularında çalışmaktadır. 2007 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunmuş ve öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklarla ilgili çalışmalar yapmıştır. 2013-2014 yıllarında Almanya'da Prof. Dr. Albert Ziegler'in öncülük ettiği uluslararası çalışmalara katılmış ve misafir araştırmacı olarak orada üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerle ilgili çalışmalar yapma fırsatı bulmuştur. Ulusal ve uluslararası kongrelerde ve sempozyumlarda bildiriler sunmuş, ulusal dergilerde alan hakemliği yapmaktadır. Meslektaşları ve yüksek lisans tez öğrencileriyle birlikte yazdığı Özel Yetenekli Çocukların Psikolojisi (Nobel Yayınevi) isimli kitabın editörlüğünü ve yazarlığını yapmıştır. Ayrıca 2002 yılından beri Dünya Üstün Zekalıları Konseyi Türkiye Delegatesidir. Evli ve bir kız çocuğu annesidir.

Gökçen Aydın, lisans eğitimini 2009 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İngilizce Öğretmenliği; yüksek lisans eğitimini 2012 ve doktora eğitimini 2017 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. 2010-2017 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Merkezi (ÖGEM)'de araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Çalışma hayatına 2017 yılından itibaren Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalında Dr. Öğretim Üyesi olarak devam etmektedir. Lisans ve lisans üstü düzeyde verdiği derslerden bazıları şunlardır: Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması, Algı Psikolojisi, Rehberlikte Program Geliştirme, Grupla Psikolojik Danışma, Okul Danışmanlığında Bireyi Tanıma Teknikleri, Okul Danışmanlığında Uygulama, Grupla Psikolojik Danışma Uygulaması. Araştırma ilgi alanları arasında, ACT - Kabul ve Kararlılık Terapisi, psikolojik esneklik, iş yaşamında psikolojik esneklik, yaşamda değerler, akademik başarı, motivasyon, motivasyonel görüşme ve mükemmeliyetçi düşünceler yer almaktadır. Dr. Aydın, TÜBİTAK 4005 - "Kariyer Yolculuğuna Işık Tutanlar" projesinde uzman olarak yer almıştır (Proje No: 218B510). Ayrıca, 'iş yaşamında psikolojik esneklik' kavramının Türkçeye kazandırılması amacıyla "Work-related Acceptance and Action Questionnaire (WAAQ) (İş Yaşamında Kabul ve Eylem Formu)"nun geçerlik ve güvenilirlik analizlerini gerçekleştiren araştırmacılardan biridir. Dr. Aydın, 2016 yılından beri "Association for Contextual Behavior Science" üyesidir. Ayrıca, yetişkinlik - geç yetişkinlik (orta yaş) dönemi uyum ve davranış sorunları (30-60 yaş) üzerine bir kitap bölümü bulunmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKAN ATİK
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

Yazar Zeynep Erkan Atik, lisans öğrenimini 2003-2008 yılları arasında Ege Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini 2008-2011 yılları arasında Uludağ Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında, doktora eğitimini ise 2011-2017 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. 2010 yılında YÖK Yüksek Lisans Araştırma Bursu ile beş ay süresince ABD'de CACREP ve ACA standartlarına dayalı bir eğitim programının yürütüldüğü Kuzey Karolina Eyalet Üniversitesi'nde Program, Yönetim ve Psikolojik Danışman Eğitim Programında misafir araştırmacı statüsünde görev almıştır.

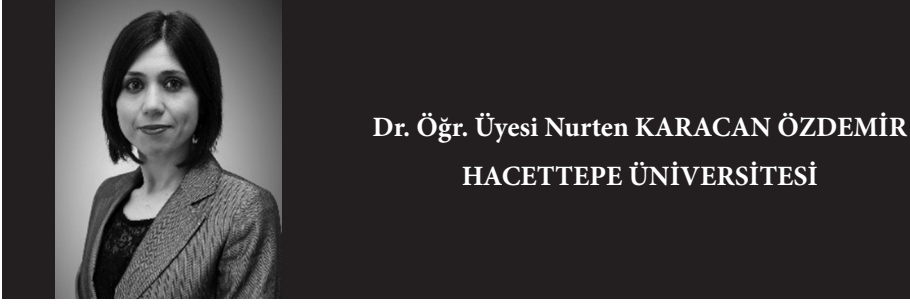
Kariyerine 2008 yılında okul psikolojik danışmanı olarak başlayan Erkan Atik, altı aylık okul psikolojik danışmanlığı deneyiminin ardından Uludağ Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD'de araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Beş yıllık akademisyenlik deneyiminin ardından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Mesleki Yeterlilik Kurumu'nda uzman yardımcısı olarak görev almıştır. Erkan Atik, doktora eğitimini tamamladıktan sonra yeniden Başkent Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD'de göreve başlamış ve halen aynı üniversitede öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Çalıştığı kurumda lisans ve lisansüstü düzeyde dersler yürüten yazar, lisans düzeyinde "Mesleki Rehberlik ve Danışma", "Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri", "Meslek Etiği ve Yasal Konular" gibi kuramsal dersler ile "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması" ve "Mesleki Rehberlik ve Danışma Uygulaması" "Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Alan Çalışması" gibi uygulamalı dersleri yürütmektedir. Yazar aynı zamanda yüksek lisans düzeyinde "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması" ve "Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Güncel Gelişmeler" derslerinin yürütücü olarak görev almaktadır. Çalışma yaşamı boyunca akademik gelişimini devam ettiren Erkan Atik'in çalışma alanları içerisinde psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon uygulamaları, süpervizör eğitimi, kariyer psikolojik danışmanlığı ve psikolojik danışman eğitimi yer almaktadır.

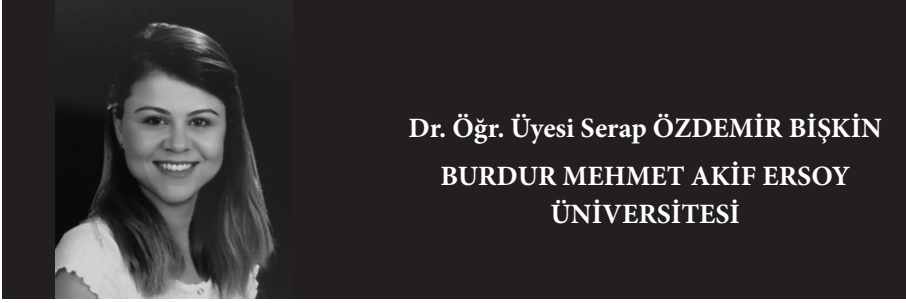

Dr. Öğr. Üyesi Erol ESEN
MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

2006 yılında Ege Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programından mezun olmuştur. Aynı alandaki yüksek lisans programını 2010'da, doktora programını ise 2015'te Dokuz Eylül Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Çeşitli BAP ve TÜBİTAK projelerinden araştırmacı olarak yer almıştır. Başlıca çalışma alanları cinsel sağlık eğitimi ve toplumsal cinsiyet eşitliğidir. Bu alanlardaki çalışmalarının yanı sıra ergenlerde internet bağımlılığı, kariyer gelişimi müdahaleleri ve popüler yapımların psikolojik danışman eğitiminde kullanılması konularında makaleleri mevcuttur. 2006 ila 2017 yılları arasında MEB bünyesindeki çeşitli okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde psikolojik danışman olarak görev yapmıştır. 2017 yılından bu yana Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans düzeyinde bireyle psikolojik danışma uygulaması, test dışı teknikler, önleyici rehberlik ve psikolojik danışma, grupla psikolojik danışma, cinsel sağlık eğitimi ve psikoloji testler derslerini yürütmektedir. Çeşitli il ve ilçelerde Milli Eğitim Müdürlüklerinin davetlisi olarak okul psikolojik danışmanlarına cinsel sağlık eğitimleri sunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini, Hacettepe Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde 2005 yılında, yüksek lisans ve doktora eğitimlerini ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde 2010 ve 2016 yıllarında tamamladı. Dr. Karacan Özdemir 2017 yılında North Carolina State Üniversitesi'nde yedi ay misafir araştırmacı olarak bulundu. On yılı aşkın alan deneyimine sahip olan Karacan Özdemir üç yıl Kavaklı Dershanesinde, sekiz yıl da ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara Okullarında psikolojik danışman olarak çalıştı. Ardından, 2016-2019 yılları arasında Hasan Kalyoncu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümünde doktor öğretim üyesi olarak görev yaptı. Profesyonel çalışma ve ilgi alanları, kariyer psikolojik danışması ve okul psikolojik danışması üzerinedir. Özellikle kariyer psikolojik danışması alanına ilişkin pek çok ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makaleleri, proje çalışmaları, kitap bölümleri bulunmakta, ilgili programda kariyer psikolojik danışmasınayönelik lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir.

2005-2009 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda lisans eğitimini tamamlamıştır. Lisans eğitiminin ardından 2009 yılında başladığı Hacettepe Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programından 2012 yılında mezun olmuştur. Ardından 2012 yılında başladığı Ege Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora Programından 2016 yılında mezun olmuştur. Meslek yaşamına 2009 yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak başlamıştır, 2013-2017 yılları arasında aynı üniversitede öğretim görevliliği yapmıştır. 2017 yılından itibaren Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında doktor öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

F. Dilek TEL: lisans eğitimini Sakarya üniversitesi, yüksek lisans eğitimini Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde ve doktora eğitimini Anadolu Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Dr. F. Dilek TEL Sakarya Üniversitesi Vakfı Kolejinde kısa bir süre psikolojik danışman olarak çalıştıktan sonra Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Şu an Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Psikolojik danışma uygulamalarına yönelik Pozitif Psikoterapi, Bilişsel Davranışçı Terapi ve Psikodrama (devam etmektedir) eğitimlerini alan F. Dilek TEL, pozitif psikoloji kavramları üzerine yaptığı çalışmalarla alana katkı sağlamıştır.

Dr. Ulaş Kılıç, lisans eğitimini 2009 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Ulaş Kılıç, yüksek lisans eğitimini 2011 yılında ve doktora eğitimini 2016 yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. 2014 yılında TÜBİTAK Yurt Dışı Doktora Sırası araştırma bursu ile Colorado State Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Kariyer Gelişimi Bölümü'nde misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. Doktora sonrası çalışmalarını tamamlamak ve post-doktora derecesini almak üzere TÜBİTAK Yurt Dışı Doktora Sonrası araştırma bursunu kazanarak 2018-2020 yıllarında Colorado State Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Kariyer Gelişimi Bölümü'nde Post-Doktora araştırmacısı olarak bulunmuştur. Ulaş Kılıç, 2013-2016 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Hacettepe Üniversitesi Psikometri Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde akademik başarı, bölüm seçimi ve mobbing konularında çeşitli projelerde çalışmıştır. Bununla birlikte Dr. Ulaş Kılıç, 2013-2015 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma Birimi'nde psikolojik danışman olarak hizmet vermiştir. Üniversite dışı deneyim kapsamında ise, Dr. Ulaş Kılıç 2017-2018 yılları arasında Giresun Valiliği'nin Uyuşturucu ile Mücadele ve İl Tütün Kontrol Kurullarında çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Dr. Ulaş Kılıç özellikle kariyer danışması ve çok kültürlülük yaklaşımı kapsamında akademik çalışmalarını yürütmektedir. Spesifik olarak ise kariyer kararı verme yetkinliği, kariyer engelleri, kariyer geçişleri ve kariyer uyumu kavramları üzerinde çalışmaktadır.

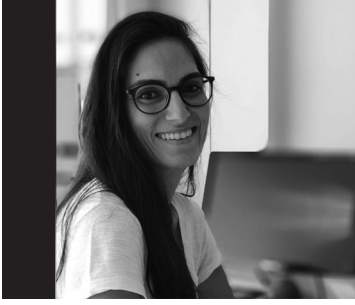

Dr. Öğr. Üyesi Olcay Yılmaz 1975 yılında İstanbul'da doğmuştur. Sırasıyla KHO sistem yönetim bilimleri, Hacettepe Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programlarında lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamlamıştır. 1997-2012 yıllarında Türk Silahlı Kuvvetleri'nde çeşitli görevler icra etmiş ve ardından 2013-2015 yıllarında Gençlik ve Spor Bakanlığı, SGM Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı'nda Psikolojik Değerlendirme ve Müdahale Birimini yönetmiş, elit sporcularla çalışmıştır. Ardından iki yıl boyunca Hacettepe Üniversitesi Kariyer Gelişimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde kariyer psikolojik danışmanlığı yapmıştır. 2017-2018 yılları arasında Ufuk Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında yardımcı doçent olarak öğretim üyeliği yapmış, Ufuk, Hacettepe ve TED Üniversitelerinde psikolojik testler, mesleki rehberlik, psikolojik danışma kuramları gibi çeşitli alan dersleri vermiştir. Olcay Yılmaz Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği ve NICE (Network for Innovation in Career Guidance and Counselling in Europe) üyesidir. Spor psikolojisi dışında kariyer psikolojik danışmanlığı, kişilik, ölçme araçları geliştirme ve psikolojik testler konularında çalışmaları bulunmaktadır. 2018 yılında TED Üniversitesi Eğitim Fakültesinde göreve başlayan Dr. Öğr. Üyesi Olcay Yılmaz, hâlen Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir.

Dr.Tülin ACAR, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Araştırmacı, yüksek lisans tezinde; akran zorbalığı ve psikolojik belirtiler, doktora tezinde ise psikolojik danışman adaylarının vaka kavramsallaştırma becerilerini geliştirmeye yönelik bir program üzerinde çalışmıştır. Lisansüstü eğitimiyle eş zamanlı olarak Dr. Abdülkadir Özbek Psikodrama Enstitüsü bünyesinde psikodrama eğitimine başlayan araştırmacı, eğitimini tamamlayarak psikodrama yöneticisi/psikodramatist unvanını almıştır.

Çeşitli projelerde (TUBİTAK/üniversite destekli) deneyimi olan Dr. Tülin Acar, psikolojik danışmada vaka kavramsallaştırma, psikolojik danışma süreci, psikolojik danışman eğitimi ve süpervizyon, üstün yetenekli çocuklar, ruh sağlığı, kariyer ve okul psikolojik danışmanlığı, psikodrama gibi alanlarda çalışmalarını sürdürmektedir. Daha önce özel bir kurumda ve MEB'e bağlı bir okulda psikolojik danışman olarak çalışan araştırmacı, şu anda Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde doktor araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Mesleki Rehberlik, Mesleki Rehberlik Uygulamaları, Bireysel Psikolojik Danışma Uygulamaları, PDR'de Süpervizyon, PDR'de Alan Çalışması, Sosyal Sorunlar, Özel Eğitim, İlköğretimde Kaynaştırma araştırmacının şimdiye kadar vermiş olduğu derslerden bazılarıdır.

Dr. Betül MEYDAN
EGE ÜNİVERSİTESİ

Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programını fakülte ve anabilim dalı birinciliği ödülleriyle 2007 yılında tamamlamıştır. Aynı yıl yüksek lisans eğitimine ve Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmaya başlamıştır. 2010 yılında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. 2013 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 39. maddesi kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından sağlanan yurtdışı desteğiyle doktora tez konusuna yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak üzere Visiting Scholar olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde University of North Carolina at Greensboro'da bulunmuştur. 2014 yılında Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bilim dalında doktor unvanı almıştır. Psikolojik danışman eğitimi, ruh sağlığı psikolojik danışmanlığı, kariyer psikolojik danışmanlığı ve okul psikolojik danışmanlığı konularında ulusal ve uluslararası yayınları olan yazar, Öncü Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları (2018, PegemA Yayıncılık) ve Travma Psikolojik Danışmanlığı (2019, PegemA Yayıncılık) kitaplarının yazarlarından ve çeşitli araştırma projelerinin araştırmacılarından biridir.

Dr. Yağmur SOYLU
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

Lisans ve lisansüstü eğitimlerini Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında Ege Üniversitesi'nde tamamladı. "Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması" başlıklı yüksek lisans tezini Haziran 2011'de, "Boşanmış Kadınlarda Psikolojik Sağlamlığı Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme" başlıklı doktora tezini ise Nisan 2016'da tamamladı. Çalışma alanları, ruh sağlığı psikolojik danışmanlığı, evlilik ve aile psikolojik danışmanlığı, kadın çalışmaları, toplumsal cinsiyet, bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamaları, psikolojik danışman eğitimi ve pozitif psikolojidir. Çözüm Odaklı Psikolojik Danışmanlık yaklaşımı ile ilgili bir çeviri kitabı, Psikolojik Danışmada Araştırma Yöntemleri, Psikoloji ve Çağdaş Yaşam İnsan Uyumu ve Eğitim Psikolojisi kitaplarında kitap bölümü çevirileri, Sosyal Beceri Eğitimi, Erken Çocuklukta Öğrenme Yaklaşımları ve kitaplarında bölüm yazarlığı bulunmaktadır. Psikolojik danışma alanında tamamladığı ve devam ettiği çeşitli araştırmaları bulunmaktadır. 2013 yılından beri Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğretim elemanı olarak çalışmaktadır.

Öğr. Gör. Dr. Emir Tufan ÇAYKUŞ
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

Dr. Emir Tufan Çaykuş, lisans ve yüksek lisans eğitimini Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Yüksek Lisans Eğitimini 2015 yılında Eğitim Bilimleri ABD'nde Öğrenci kişilik hizmetleri alanında yaptığı tez çalışmasını başarıyla tamamlayarak Uzman unvanı almaya hak kazanmıştır. Ardından 2020 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ABD'nden mezun olarak Doktor ünvanını almıştır.

Eğitim hayatını TÜBİTAK bursiyeri olarak tamamlayan Dr. Emir Tufan Çaykuş, çalışma hayatına Ankara ilinde özel bir psikolojik danışma bürosunda Çift ve Aile Terapisi üzerine çalışmalar yaparak devam etmekte ve çeşitli devlet üniversitelerinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında misafir öğretim görevlisi olarak dersler vermektedir. Yazarın verdiği dersler arasında yaşam dönemleri ve uyum problemleri, okullarda kayıp ve yas, bireyle psikolojik danışma uygulamaları, okulda şiddet, test dışı teknikler, rehberlik ve psikolojik danışma semineri gibi çeşitli dersler bulunmaktadır. Çalışma hayatı süresince kişisel gelişimine devam eden Dr. Emir Tufan Çaykuş; alanıyla ilgili kongreler, seminerler ve atölye çalışmaları gibi akademik etkinliklere katılım göstermektedir. Yazarın çalışma alanları içerisinde; ilişki istikrarı, çift kariyerli aileler, kariyer gelişimi sorunları, pozitif psikoloji ve kariyer psikolojik danışmanlığı yer almaktadır.

Çukurova Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünden 2014 yılında mezun olmuştur. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında 2019 yılında Kariyer Psikolojik Danışmanlığı konusunda yüksek lisansını tamamlamıştır. Halen Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında Kariyer Psikolojik Danışmanlığı konusunda doktora yapmaktadır. Almanya Weinheim Sistemik Eğitim ve Gelişim Enstitüsü'nden Sistemik Psikoterapi eğitimi almaktadır. Resmî kurumlarda psikolojik danışman olarak çalışmıştır. 2019'dan bu yana Çukurova Üniversitesi Kariyer Planlama Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

İçindekiler

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v
Editörler Hakkında.....	ix
Yazarlar Hakkında	xi

KISIM 1

YAŞAM BOYU GELİŞİM VE KARIYER GELİŞİMİ

BÖLÜM 1

TEMEL KAVRAMLAR

Kazanımlar	3
Hazırlık Soruları	3
Kariyer, Meslek, Uğraşı, İş ve Çalışma	4
Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi	5
Kariyer Gelişim Müdahalesi	6
Kariyer Planlama	7
Kariyer Psikolojik Danışmanlığı: Tanım, İşlev ve Roller.....	8
Tanım	8
Kariyer Psikolojik Danışmanlarının Roller ve Görevleri.....	8
Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Süreci.....	10
Kariyer Psikolojik Danışmanlığı, Psikolojik Danışma ve Kariyer Rehberliği: Farklılıklar ve Benzerlikler	10
Türkiye ve Dünyada Çalışma Dünyası: Yeni Tanımlar, Yeni Gereklilikler	12
Çalışma Biçiminde Değişimler: Esnek Çalışma Saatleri, Uzaktan Çalışma ve Proje Temelli Çalışma	13
Sınırsız ve Çok Yönlü Kariyerler: Organizasyon Odaklılıktan Birey Odaklılığa Geçiş	14
Organizasyonlarda Kariyer Psikolojik Danışmanlığı	16
Düzgün İş ve İyilik Hali.....	17
Kariyer Geçişleri	19
Kariyer Psikolojik Danışmanlığına Bakışta Değişim.....	20
Özet	21
Kaynakça.....	22

BÖLÜM 2**YAŞAM BOYU GELİŞİME İLİŞKİN SINIFLANDIRMALAR**

Kazanımlar	27
Hazırlık Soruları	27
Yaşam Boyu Gelişim	28
Yaşam Boyu Gelişimin İlkeleri, Tartışmalı Konular ve Yaşam Boyu Gelişim Dönemleri	29
Yaşam Boyu Gelişimin Temel İlkeleri	29
Gelişimle İlgili Tartışmalı Konular	33
Yaşam Boyu Gelişim Dönemleri	35
Yaşam Boyu Gelişim Kuramları	39
Carl Gustav Jung'un Yaşam Boyu Gelişim Dönemleri	40
Havighurst'un Gelişimsel Görevler Kuramı	44
Levinson'un Yaşam Yapısı Kuramı	47
Gould'un Dönüşüm Kuramı	49
Sheehy'nin Yetişkin Yaşam Krizleri Yaklaşımı	50
Yaşam Boyu Gelişim Bakış Açısıyla Psikolojik Danışmanlara Öneriler	52
Yaşam Boyu Gelişim Yaklaşımının Kariyer Gelişimine Katkıları	54
Özet	56
Kaynakça	57

BÖLÜM 3**KARİYER GELİŞİM KURAMLARI AÇISINDAN YAŞAM BOYU
KARİYER GELİŞİMİ**

Kazanımlar	61
Hazırlık Soruları	61
Kariyer Psikolojik Danışmanlığında Kuramlar	62
Kariyer Gelişim Kuramlarının Kapsamı	62
Kariyer Gelişim Kuramını Seçmek	63
Kariyer Gelişim Kuramları	68
Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi ve Kariyer Gelişim Kuramları	74
Ginzberg ve Diğerlerinin (1951) Mesleki Gelişim Kuramı	74
Yaşam Boyu Yaşam Alanı Yaklaşımı	77
Öz-yaratım, Daraltma ve Uzaklaşma Kuramı	81
Örnek Vaka	84
Özet	88
Kaynakça	89

BÖLÜM 4

KARIYER AŞAMALARI

Kazanımlar	95
Hazırlık Soruları	95
Miller ve Form'un Kariyer Aşamaları Kuramı.....	98
İşe Hazırlık Aşaması (0-15 Yaş).....	98
İşe Başlangıç Aşaması (15-18 yaş).....	99
Deneme Aşaması (18-34 Yaş)	99
İstikrarlı Çalışma Aşaması (25-65 Yaş).....	100
Emeklilik Aşaması (65 Yaş ve Üstü).....	100
Super'ın Yaşam Boyu-Yaşam Alanı Kuramı	102
Büyüme Dönemi (0-14 Yaş).....	103
Keşfetme Aşaması (15-24 Yaş Arası)	104
Yerleşme Aşaması (25-44 Yaş Arası).....	105
Sürdürme Aşaması (45-65 Yaş Arası)	106
Geri Çekilme (Çöküş) Aşaması (65 Yaş ve Sonrası)	107
Schein'in Kuramı	110
Büyüme, Hayal ve Araştırma Aşaması (0-21 Yaş).....	111
İş Yaşamına Giriş Aşaması (16-25 Yaş).....	111
Temel Eğitim Aşaması (16-25 Yaş).....	111
Erken Kariyer Aşaması (17-30 Yaş)	112
Orta Kariyer Aşaması (25 Yaş ve Üzeri)	113
Geç Kariyer Aşaması (40 Yaşından Emekliliğe Kadar Olan Dönem)	114
Düşüş ve Geri Çekilme Aşaması (40 Yaşından Emekliliğe Kadar Olan Dönem)	115
Emeklilik Aşaması.....	115
Dalton, Tompson ve Price'in Kuramı.....	117
Çıraklık Aşaması	118
Bağımsız Uzmanlık Aşaması.....	118
Mentörlük Aşaması	118
Hamilik Aşaması	119
Driver ve Brousseau'nun Kariyer Örüntüleri Modeli.....	120
Doğrusal Kariyer Örüntüsü	121
İstikrarlı Uzmanlık Örüntüsü	122
Sarmal Kariyer Örüntüsü	123
Süreksiz (Geçişli) Kariyer Örüntüsü.....	123
Özet	126
Kaynakça.....	128

KISIM 2**YAŞAM DÖNEMLERİ VE KARIYER GELİŞİMİ****BÖLÜM 5****ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE KARIYER GELİŞİMİ**

Kazanımlar	133
Hazırlık Soruları	133
Çocukluk Dönemine Özgü Kariyer Gelişim Kavramları.....	135
1. Merak	135
2. Keşfetme (Araştırma)	136
3. Bilgi	137
4. Anahtar Figürler	137
5. İlgi.....	138
6. Denetim odağı	138
7. Zaman perspektifi	138
8. Benlik kavramı	139
9. Planlılık	139
Çocukluk Döneminde Kariyer Gelişim Görevleri / Kariyer Gelişim Göstergeleri	141
Kariyer Gelişimi ve Diğer Gelişim Alanları	141
Super'e Göre Kariyer Gelişim Görevleri	142
Savicas'a Göre Kariyer Gelişim Görevleri.....	143
Gottfredson'a Göre Kariyer Gelişim Görevleri.....	144
Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmeler	148
1. Benlik kavramı.....	149
2. Özyeterlik	150
3. Bağlanma	151
4. Aile Yapısı ve Ebeveyn Tutumu	151
5. Maddi ve Psikolojik Gereksinimler.....	153
6. Toplumsal cinsiyet.....	154
7. Sosyal çevre	155
8. Medya	156
Kariyer Gelişim Sorunları	157
Özet	160
Kaynakça.....	161

BÖLÜM 6

ERGENLİK DÖNEMİNDE KARIYER GELİŞİMİ

Kazanımlar	167
Hazırlık Soruları	167
Kariyer Gelişimine Özgü Temel Kavramlar	169
Mesleki Değerlerin Gelişimi	169
Benlik Gelişimi	170
Kariyer Olgunluğu.....	173
Kariyer Planlama	176
Kariyer Araştırması	177
Kariyer Kararı Verme.....	178
Kariyer Gelişim Görevleri	179
Kariyer Gelişimine Özgü Kuramsal Açıklamalar	181
Gelişimsel Yaklaşımlar	181
Sosyal-Bilişsel Yaklaşımlar	184
Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmenler	185
Bireysel Sistem	186
Sosyal Sistem	186
Toplumsal Sistem.....	189
Kariyer Gelişim Sorunları	190
Özet	193
Kaynakça.....	194

BÖLÜM 7

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE KARIYER GELİŞİMİ

Kazanımlar	203
Hazırlık Soruları	203
Beliren Yetişkinlik Dönemine Özgü Kariyer Gelişim Kavramları.....	205
Kariyer Uyumu	205
Kariyer Uyumunuzu Değerlendirin	208
Yaşam Rollerini	210
Planlanmış Şans (Rastlantı)	213
Planlanmış Şans Becerilerinizi Değerlendirin.....	214
Üniversiteden İşe Geçiş	216
Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Kariyer Gelişim Görevleri	220

Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmenler	221
Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Kariyer Gelişim Sorunları	224
Özet	226
Kaynakça.....	227

BÖLÜM 8

YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE KARIYER GELİŞİMİ

Kazanımlar	233
Hazırlık Soruları	233
Yetişkinlik Dönemi Kariyer Gelişim Görevleri	237
Yetişkinlik Dönemine Özgü Kariyer Gelişim Kavramları	239
İş Doyumu	239
Kariyer Geçişleri	242
İşgücüne Yeniden Girme ve Uyum	248
Çift Kariyerli Aileler	251
Kariyer-Yaşam Dengesi.....	255
Kariyer Uyumluluğu ve Yılmazlığı.....	257
Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmenler.....	259
Kariyer Gelişim Sorunları	262
Özet	266
Kaynakça.....	267

KISIM 3

ÖZEL GEREKSİNİMLİ VE ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN KARIYER GELİŞİMİ

BÖLÜM 9

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN KARIYER GELİŞİMİ

Kazanımlar	277
Hazırlık Soruları	277
Özel Gereksinimli Bireyler.....	279
Zihinsel ve Öğrenme ile İlgili Yetersizlikler.....	281
İşitme Yetersizliği.....	282
Görme Yetersizliği	282
Ortopedik Yetersizlikler.....	283
Özel Gereksinimli Bireylerin Kariyer Gelişimi İle İlgili Yasal Düzenlemeler	284

Uluslararası Düzenlemeler	285
Ulusal Düzenlemeler	286
Özel Gereksinimli Bireylerin Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmenler	289
Birey ile İlgili Etmenler.....	290
Aile ile İlgili Etmenler.....	290
İş Yaşamı ile İlgili Etmenler.....	291
Özel Gereksinimli Bireylerin İstihdam Sorunları Ve Çözüm Önerileri	293
Eğitim Düzeyi Düşüklüğü.....	294
Ayrımcı Tutumlar	294
Erişilebilirlik Sorunu.....	295
Yardım Temelli Anlayıştan Hak Temelli Anlayışa Geçiş	296
Fiziksel Altyapı ile İlgili Eksiklikler	296
Destekli ve Korumalı İşyerlerinin Yetersizliği	296
İnsan Kaynakları Hizmetlerinin Özel Gereksinimli Bireylerin İstihdamındaki Rolü.....	300
Özet	304
Kaynakça	305
Bir Otizm Başarı Hikâyesi.....	309
Mertcan SOYLU, kısa röportaj	311

BÖLÜM 10

ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN KARIYER GELİŞİMİ

Kazanımlar	313
Hazırlık Soruları	313
Özel Yetenekli Bireyler ve Özellikleri	314
Özel Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Etmenler	319
Çok Potansiyelli Olmak.....	319
Mükemmeliyetçilik	319
Cinsiyet Farklılıkları.....	320
Erken Mesleki ve Bilişsel Olgunluk.....	322
Başkalarının Beklentilerini Karşılama.....	322
Özel Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişim Sorunları.....	324
Özel Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişiminde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinin Rolü.....	326
Özet	329
Kaynakça.....	330

KISIM 4**YAŞAM BOYU KARIYER GELİŞİM MÜDAHALELERİ****BÖLÜM 11****KARIYER GELİŞİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME,
UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME**

Kazanımlar	335
Hazırlık Soruları	335
Kariyer Gelişim İhtiyaçlarının Karşılandığı Kurumlar	336
Kariyer Gelişim Hizmetlerinin Sunulma Biçimleri	338
Kariyer Hizmetlerinin Grupla Sunulmasının Önemi	340
Kariyer Gelişimi İçin Program Geliştirme ve Aşamaları	342
1. Hedef Grubun Belirlenmesi.....	343
2. Kariyer İhtiyaçlarının Belirlenmesi	343
3. Ölçülebilir Türden Amaçların Belirlenmesi	344
4. Kariyer Hizmetlerinin Nasıl Sunulacağına Belirlenmesi	344
5. Programın Kuramsal Temelinin ve İçeriğinin Belirlenmesi.....	345
6. Programın Bedeli	346
7. Hazırlanan/Uyarlanan Programın Açıklanması ve Tanıtılması.....	347
8. Programın Uygulanması	347
9. Programın Değerlendirilmesi.....	348
10. Değerlendirmelerin Sonucuna Göre Programı Gözden Geçirme.....	348
Bazı Örnek Programlar.....	349
İlkokul (1- 4. Sınıflar).....	350
Ortaokul (5- 8. Sınıflar)	352
Ortaöğretim/Lise Öğrencileri	353
Yükseköğretim Öğrencileri	355
Yetişkinlere Yönelik Programlar	359
Özet	364
Kaynakça.....	365

BÖLÜM 12**ÇOCUKLUK DÖNEMİ KARIYER GELİŞİM MÜDAHALELERİ**

Kazanımlar	371
Hazırlık Soruları	371
Çocuklarda Kariyer Gelişimi	373
Kariyer Gelişim Müdahaleleri	376

Kariyer Gelişim Müdahalelerinin Amaçları	377
Kariyer Gelişim Müdahalelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	379
Çocukluk Dönemi Kariyer Gelişim Yeterlikleri.....	380
Kariyer Gelişim Müdahale Türleri	387
Yaşantısal Etkinlikler.....	389
Özet	400
Kaynakça.....	401

BÖLÜM 13

ERGENLİK DÖNEMİ KARIYER GELİŞİM MÜDAHALELERİ

Kazanımlar	405
Hazırlık Soruları	405
Ergenlik Dönemi Kariyer Gelişim Yeterlikleri	407
Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Kariyer Geliştirme Kılavuz İlkeleri (NOICC): Lise Öğrencileri İçin Kariyer Gelişim Yeterlikleri	408
Amerikan Okul Psikolojik Danışmanları Derneği (ASCA) Ulusal Modeli: Öğrenciler İçin Kariyer Gelişim Standartları.....	409
Millî Eğitim Bakanlığı Ergenlik Dönemi Kariyer Gelişim Yeterlikleri	410
Kariyer Gelişim Müdahaleleri	412
Bireyi Tanıma ve Değerlendirme	412
Kariyer Fuarları/Günleri.....	415
Mesleki Gölge Programları	415
Yarı Zamanlı Çalışma Programları	416
Üniversite Yaz Kampları	417
Bireyle Kariyer Psikolojik Danışmanlığı	418
Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığı	418
Psiko-eğitim Programları.....	419
Okul Müfredatına Entegre Kariyer Gelişim Programları/Sınıf Rehberlik Programları.....	422
Bilgisayar/Web Destekli Kariyer Müdahaleleri	425
Self Directed Research (SDS, Öz Yönetimli Arama Programı).....	426
DISCOVER	426
XAP	427
My Next Move.....	427
MEB Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi (MBS)	427
BİLDEMER-O (Ortaöğretim Bilgisayar Destekli Mesleki Rehberlik)	428
Ebeveyn Katılımlı Kariyer Müdahaleleri.....	428
Kariyer Müdahalelerinin Etkliliği	429

Etkili Kariyer Müdahalelerinin Bileşenleri	430
Okul PDR Hizmetleri Bağlamında Kariyer Müdahaleleri	433
Özet 4.....	35
Kaynakça.....	436

BÖLÜM 14

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KARIYER GELİŞİM MÜDAHALELERİ

Kazanımlar	443
Hazırlık Soruları	443
Beliren Yetişkinlik Dönemi ve Kariyer Gelişimi	445
Beliren Yetişkinlik Döneminde Kariyer Gelişimi İle İlgili Yeterlilikler	448
Kariyer Gelişim Müdahaleleri	451
Kariyer Psikolojik Danışmanlığı ve Kariyer Rehberliği.....	453
Uluslararası Staj Hareketliliği Programları	454
Kariyer Gelişim Dersi	455
Yerleştirme Hizmeti (College Placement)	456
İş ve Deneyime Dayalı Programlar (Work and Experience-Based Programs)	458
Bilgisayar Destekli/İnternet Tabanlı Kariyer Gelişim Müdahaleleri	460
Mülakat Becerileri Eğitimi (Interview Skills Training)	461
Özgeçmiş Yazımı (Resume Writing).....	462
İzleme Çalışmaları (The Follow-Up)	464
Kariyer Gelişim Programları	464
Büyük Ölçekteki Üniversitelerde Kariyer Psikolojik Danışmanlığı: Bir Metropleks Modeli.....	465
Kariyer Bilgi Servisi Müfredatı (KBSM): Bir Modül Modeli.....	465
Özet	469
Kaynakça.....	470

BÖLÜM 15

YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KARIYER GELİŞİM MÜDAHALELERİ

Kazanımlar	473
Hazırlık Soruları	473
Yetişkinlik Dönemi Gelişimi.....	476
Yetişkinlik Döneminde Kariyer Gelişimi	477
Kariyer Gelişim Dönemleri.....	477
Yetişkinlik Dönemi Kariyer Gelişim Sorunları	479

Kariyer Gelişim Müdahaleleri	482
Özel Danışmanlık Şirketlerinde Kariyer Gelişim Müdahaleleri	486
Örnek Vaka.....	487
Mesleki Rehabilitasyon Merkezlerinde Kariyer Gelişim Müdahaleleri.....	487
Bağımlılıkla Mücadele Eden Kurumlarda Kariyer Gelişim Müdahaleleri	488
Ceza İnfaz Kurumlarında Kariyer Gelişim Müdahaleleri.....	488
Askeri Kurumlarda Kariyer Gelişim Müdahaleleri.....	489
Şirketler ve Fabrikalarda Kariyer Gelişim Müdahaleleri.....	489
Yaşantısal Etkinlikler	490
Bireyi Tanıma ve Değerlendirme	491
Görüşmeler.....	492
Kâğıt-Kalem Alıştırmaları.....	493
Kariyer Gelişim Programları.....	494
İşsiz Yetişkinlere Yönelik Kariyer Gelişim Programları	495
Emekliliğe Geçiş Kariyer Gelişim Programları	496
Bilgisayar Destekli / İnternet Tabanlı Kariyer Gelişim Müdahaleleri	497
The MAPP Career Assessment	498
CareerOneStop	498
Career HOPES	498
Mesleki Rehberlik ve Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Ağı.....	498
Özet	500
Kaynakça.....	501

KISIM 5

KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI

BÖLÜM 16

KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞINDA TANIMA VE DEĞERLENDİRME

Kazanımlar	511
Hazırlık Soruları	511
Kariyer Değerlendirme Sürecinin Amacı ve Katkıları	513
Kariyer Psikolojik Danışmanından Sahip Olması Beklenen Değerlendirme Temelli Yeterlilikler.....	514
Değerlendirme Araçlarının Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	516
Nicel Değerlendirme Araçları.....	518

Yetenek, İlgi, Değer ve Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesinde Türkiye’de Kullanılan Nicel Değerlendirme Araçları.....	518
Kariyer Sürecine Etki Eden Diğer Faktörlerin Değerlendirilmesinde Türkiye’de Kullanılan Nicel Değerlendirme Araçları.....	522
Davranışsal Değerlendirme Aracı Olarak “Değerlendirme Merkezi” Uygulaması	528
Nitel Değerlendirme Araçları	530
Bilgisayar Oyunları Aracılığıyla Değerlendirme.....	530
Kâğıt-Kalem Alıştırmaları	531
Kariyer Soy Ağacı (Kariyer Genogramı)	531
Kart Sıralama	533
Teknoloji Destekli Uygulamalar	536
BİLDEMİR	536
Mesleki İlgi Modülü	537
Bilişsel Beceri Geliştirme ve Zihinsel Gelişim Platformu	537
Kendini Değerlendirme Envanteri – Bilgisayar Ortamında Bireye Uyarlanmış Test (BOBUT)	537
Myers–Briggs Psikolojik Tip Belirleyicileri Web Sitesi.....	538
Mesleki Bilgi Sistemi (MBS).....	538
Özet	539
Kaynakça.....	540

BÖLÜM 17

BİREYLE KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI

Kazanımlar	547
Hazırlık Soruları	547
Bireyle Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Sürecinin Çerçeveselendirilmesi: Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Modelleri.....	549
Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Sürecinin Aşamaları.....	551
1. Belirginleştirme Aşaması	552
2. Keşif Aşaması.....	554
a. Danışan tipleri.....	555
b. Amaçların belirlenmesi.....	556
3. Değerlendirme Aşaması.....	557
a. Danışanın özellikleri ile eğitsel ve mesleki seçeneklerin değerlendirilmesi	558
b. Bireyle kariyer psikolojik danışmanlığında kullanılan teknikler	559
4. Eylem Aşaması	564

a. Eylem planı için hedefleri belirlemek	564
b. Eylem planı geliştirmek.....	565
5. Sonlandırma	566
a. Sonlandırmanın bağlamı	567
b. Etkili bir sonlandırmanın öğeleri	568
Uygulama Örneği.....	569
Örnek Bireyle Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Uygulaması	569
Özet	572
Kaynakça.....	573

BÖLÜM 18

GRUPLA KARIYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI

Kazanımlar	575
Hazırlık Soruları.....	575
Kariyer Psikolojik Danışmanlığında Gruplar	576
Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığının Avantajları	579
Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığında Önemli Faktörler	580
Grupla Kariyer Danışmanlığının Aşamaları.....	582
1. Başlangıç Aşaması	582
2. Keşif Aşaması	583
3. Çalışma Aşaması	583
4. Eylem Aşaması.....	584
Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığının Kullanım Alanları ve İlgili Araştırmalar	585
Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Uygulama Örnekleri	588
1. Yaşam Tasarımı Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığı	588
2. Öyküsel Yaklaşım Dayalı Grupla Kariyer Psikolojik Danışmanlığı.....	589
3. Kültüre Özgü Kariyer Keşfi Grubu: Kariyer Keşif Gelişimi ve Kaynakları (Career Exploration Development and Resources-CEDAR).....	590
Özet	593
Kaynakça.....	594

BÖLÜM 19

YAŞAM TASARIMI DANIŞMANLIĞI

Kazanımlar	597
Hazırlık Soruları.....	597

Yaşam Tasarımı Danışmanlığı	600
Yaşam Tasarımı Danışmanlığında Temel Öğeler	604
Mikro ve Makro Öyküler	604
Yansıtma	605
Anlam Yaratma	606
Uyum.....	607
Yaşam Tasarımı Danışmanlığında Süreç.....	608
1. Yapılandırma	609
2. Çözümleme.....	611
3. Yeniden Yapılandırma	612
4. Birlikte Yapılandırma	615
Yaşam Tasarımı Danışmanlığının Uygulanması	616
1. Oturum	617
2. Oturum	620
3. Oturum	622
Örnek Vaka.....	623
1. Oturum	624
2. Oturum	627
3. Oturum	631
Özet	633
Kaynakça.....	634
Dizin	639

KISIM

1

Yaşam Boyu Gelişim ve Kariyer Gelişimi

BÖLÜM 1: Temel Kavramlar

Dr. Öğr. Üyesi Olcay Yılmaz, TED Üniversitesi

BÖLÜM 2: Yaşam Boyu Gelişime İlişkin Sınıflandırmalar

Dr. Yağmur Soylu, Dokuz Eylül Üniversitesi

BÖLÜM 3: Kariyer Gelişim Kuramları Açısından Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi

Dr. Öğr. Üyesi Tansu Mutlu Çaykuş, Ankara Üniversitesi

BÖLÜM 4: Kariyer Aşamaları

Dr. Öğr. Üyesi Nurten Karacan Özdemir, Hacettepe Üniversitesi

BÖLÜM 1

TEMEL KAVRAMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Olcay YILMAZ
TED Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4740-3782

Kazanımlar

- Yaşam boyu kariyer gelişimi ile ilgili temel kavramların neler olduğunu sıralar.
- Kariyer danışmanlığı, psikolojik danışma ve kariyer rehberliğini benzer ve farklı özellikleri açısından ayırt eder.
- Kariyer dünyasındaki değişimlerin temel kavramlara nasıl etkide bulunduğunu yorumlar.

Hazırlık Soruları

1. Kariyer, meslek ve iş kavramları gündelik hayatta hangi anlamlarda kullanılmaktadır?
2. Bir psikolojik danışman ek bir eğitim almadan kariyer psikolojik danışmanlığı yapabilir mi? Gerekçeleriyle açıklayınız.
3. Çalışma dünyasındaki hangi değişimler kariyer psikolojik danışmanlığı alanını şekillendirmektedir?
4. Çalışma dünyasında değişiklikler kariyer psikolojik danışmanlığını nasıl yönlendirmektedir?

Kariyer psikolojik danışmanlığı gibi insan yaşamının tümüne ilişkin bileşenleri içeren bir çalışma alanı (Swanson, 1995) çok doğaldır ki sayısız kavram ve bu kavramların açıklandığı geniş bir bilgi birikimini bünyesinde barındırır. Üstelik kariyer psikolojik danışmanlığı günlük yaşamda üstlenilen rollerin tümüyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkilidir (Gore, Leuwerke ve Krumboltz, 2002). Bu nedenle, hangi kavramların diğerlerinden daha öncelikli olarak sunulabileceğine ilişkin zayıf bir görüş birliği bulunmaktadır. Dolayısıyla da bu bölümde kariyer psikolojik danışmanlığı uygulamaları gerçekleştirecek psikolojik danışmanların ihtiyaç duyabileceği ve ayrıca görece daha az bilinen kavramları açıklamak faydalı olacaktır. Bu bakış açısıyla ilk olarak kariyer, meslek, iş ve yaşam boyu kariyer gelişimi gibi çekirdek kavramlar açıklanmaya çalışılmış, ardından kariyer psikolojik danışmanlığı süreci ve kariyer psikolojik danışmanlarına ilişkin kavramsallaştırmalarla güncel kariyer temaları ışığında bu kavramlar incelenmiştir.

Kariyer, Meslek, Uğraşı, İş ve Çalışma

Kariyer: Kariyer psikolojik danışmanlığı alan yazınında bu profesyonel çalışma sahasının belki de en temel kavramı olan “kariyer” ile ilgili çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. Bir tanıma göre kariyer, bireyin istihdamla ilgili pozisyonlar, roller, etkinlikler ve yaşantılarının ardışık bir örüntüsüdür (Arnold, 1997). Bir başka tanıma göre ise kariyer, genel anlamıyla bir kişinin yaşamı boyunca bir meslekte, sosyal ya da entellüktüel bir eylemde, bir uğraşıda ve benzer alanlarda ortaya koyduğu genel eylem sürecidir (Delbridge, Bernard, Blair, Peters ve Butler, 1995). Bu tanımlarda da görüleceği gibi kariyer diğer kişiler tarafından gözlenebilen veya onlarla paylaşılan bazı yönleriyle nesnel, kişinin kendine ait özgün yaşantıları gibi bazı yönleriyle de daha öznel öğeleri içermektedir. İnsanların yaşamları boyunca gerçekleştirdikleri kariyer deneyimleri iş dünyasına yönelik olarak değişen ihtiyaçları, değerleri, amaçları ve tutumlarını da yansıtmaktadır. Young ve Collin (2000) ise kariyerin bireyin izlediği nesnel yollar ve eylemlerden öte bir anlam taşıdığını belirtmiştir. Kariyer kavramı bireyin öz-benliğini de kapsamakta ve kim olduğu, kim olmak istediği, ümitleri, hayalleri, korkuları ve engellenmişliklerini de yansıtmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında kariyer, bireyin yaşamına anlam veren bir üst yapı olarak görülebilir.

Bireyin anlamlı bir yaşam örüntüsü oluşturmak amacıyla üstlendiği işlerde geçirdiği çalışma zamanı (Reardon, Lenz, Sampson ve Peterson, 2000) olarak da ifade edilen kariyer kavramı birçok araştırmacı tarafından sadece iş/çalışma yönleriyle sınırlamak yerine daha geniş bir bakış açısı bir yaşam biçimi olarak (Niles ve Harris-Bowlsbey, 2013) açıklanmaktadır. Bu doğrultuda da kariyer, bireyin yaşam boyu süren arayışlarını kapsamakta (Sharf, 2014) ve en genel haliyle de bir kimsenin yaşamı boyunca yaptığı işler, yaşamını oluşturan olaylar dizisi, yaşam rollerinin örüntüsü olarak tanımlanmaktadır (Kuzgun, 2000).

İlgili alan yazında oldukça fazla sayıda kariyer tanımı bulunmakla birlikte görüldüğü üzere bunların birçoğu bireyin yaşamı boyunca gerçekleştirdiği mesleki etkinliklerin bir örüntüsünü içeren geniş bir kategoriye işaret etmektedir. Alan yazında var olan tanımlamalarda iki önemli noktayı vurgulamak gerekir. Öncelikle kariyer yaşam boyu devam eden bir süreci içeren geniş bir kategoridir. Ayrıca tüm tanımlarda genel bir buluşma noktası kariyerin bireyin benlik algısı ile bütünleşik olduğu, yani kariyerin bireyin kendisini ifade etmesi ve doyum oluşturmanın bir biçimini sağlamasıdır (Dugger, 2016).

Meslek: Meslek ise en genel tanımıyla bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, diğer insanlara yararlı bir hizmet ya da ürün sağlamaya yönelik olan, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Kuzgun, 2000). Sıklıkla bu tanımlamadaki ölçütlere uyan meslek kavramı bazı durumlarda yasal çerçevelerle de belirlenmekte ve genel olarak bireyin yaşamının tümünde yer kaplayan kariyer kavramına göre daha sınırlandırılmış bir açıklamaya işaret etmektedir. Yaygın olarak kullanılan, elektrik mühendisliği, avukatlık gibi kavramlar mesleklere örnek olarak verilebilir.

Uğraşı: Benzer becerileri gerektiren ve benzer görevleri içeren meslek ya da işlerin oluşturduğu daha geniş bir gruplama (Dugger, 2016) olan uğraşı ise temelde birden çok mesleğin oluşturduğu daha genel bir tanımlamadır. Örneğin bir firmada bilgisayar mühendisliği mesleğini icra eden bir birey daha geniş bir yelpazede düşünüldüğünde benzer diğer meslek gruplarını (donanım uzmanı, bilgisayar teknisyeni vb.) da içeren bilgi işlem uğraşı alanı içerisinde değerlendirilebilir.

İş: İş, bir çalışan tarafından mesleki bilgi ve becerilerin uygulamaya konmasıdır. Mesleği icra ederken yapılan benzer beceri, görev ve etkinlik grupları (Sharf, 2014; Yeşilyaprak, 2012) olarak da tanımlanır. Bir psikolojik danışmanın bireysel psikolojik danışma hizmeti vermesi, bir avukatın duruşmalarda müvekkilini savunması bu kapsamda düşünülebilir.

Çalışma: Çalışma, genel anlamı ile bir konuda enerji ve çaba harcamadır. Çalışma ücretli istihdam içerisinde (örneğin bir iş icra ederken) gerçekleştirilebileceği gibi ücretsiz etkinlikler (ev işleri, bahçe işleri) olarak da gerçekleştirilebilir (Dugger, 2016). Ücretli ya da ücretsiz olarak taş duvar örme, muhasebe kayıtlarını derleme gibi etkinlikler çalışma kavramına örnek olarak sayılabilir.

Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi

Kariyer gelişimi, bireyin tüm yaşamı boyunca çalışma hayatının önemi ve doğasına etki eden psikolojik, sosyolojik, eğitsel, fiziksel, ekonomik ve şans faktörlerinin tümünün bileşkesidir (Engels, 1994). Daha özelinde bu kavram kariyer